

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงหาความสัมพันธ์ (Correlational Study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และปัจจัยทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยองที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปวช. 1-3 ซึ่งมีอายุระหว่าง 15-18 ปี จำนวน 410 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนอาชีวศึกษา การรับรู้ของบุคคล ปัจจัยร่วมและปัจจัยกระตุ้นการปฏิบัติ ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคเอดส์ การรับรู้ความรุนแรงของโรคเอดส์ การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคเอดส์ การรับรู้ความสามารถแห่งตนในการป้องกันโรคเอดส์ ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ทักษะการต่อต้านโรคเอดส์ การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน การเข้าถึงสื่อ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ นำเครื่องมือตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดสอบกับนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดระยอง จำนวน 40 คน เมื่อนำมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.58 - 0.84 ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์และอำนาจการทำนายมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลด้านเพศสัมพันธ์ นักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง จำนวน 410 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 51.2 เพศหญิง ร้อยละ 48.8 อายุ 16 และ 17 ปี มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 32.9 รองลงมาอายุ 18 ปี และ 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.6 และ 5.6 ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย 16.77 ปี (SD = 0.93) ระดับการศึกษาอยู่ชั้นปวช. 1- ปวช. 3 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างอยู่ในชั้นปวช. 1 มากที่สุด ร้อยละ 35.9 รองลงมาอยู่ในชั้นปวช. 2 และปวช. 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกือบครึ่งหนึ่งอยู่ในระดับ 2.50 - 3.00 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 (SD = 0.48) สำหรับค่าใช้จ่ายที่ได้รับระหว่างการเรียนต่อเดือนอยู่ในระดับน้อยกว่า 2,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.0 และมากกว่า 5,000 บาท น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.0 โดยเฉลี่ยค่าใช้จ่ายที่ได้รับเท่ากับ 3,569 บาท ความพอเพียงของเงินที่ใช้จ่ายเพียงพอเหลือเก็บใกล้เคียงกับเพียงพอไม่เหลือเก็บ ร้อยละ 45.1 และ 44.9 ตามลำดับ สำหรับสภาพการอยู่อาศัยโดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่หรือแม่ ร้อยละ 87.1 สถานที่พักอาศัยส่วนใหญ่อาศัยที่บ้าน ร้อยละ 87.1 เมื่อพิจารณาสถานภาพสมรสของบิดามารดา พบว่า

บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 65.6 ส่วนน้อยบิดา และหรือมารดาเสียชีวิต ร้อยละ 9.8 การศึกษาสูงสุดทั้งของบิดาและมารดามากกว่าครึ่งหนึ่งอยู่ในชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า รองลงมาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาและปวช. คิดเป็นร้อยละ 30.5 และ 26.1 อยู่ในระดับอนุปริญญา และปวส. น้อยที่สุดทั้งของบิดาและมารดาคิด เป็นร้อยละ 5.9 และ 3.9 ตามลำดับ ข้อมูลด้านเพศสัมพันธ์ นักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 85.4 ในจำนวนที่มีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ส่วนใหญ่อายุ 15 - 16 ปี ร้อยละ 70.9 โดยเฉลี่ยอายุที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเท่ากับ 15.63 ปี ($SD = 1.12$) ลักษณะการมีเพศสัมพันธ์โดยส่วนใหญ่เป็นชายกับหญิง ร้อยละ 98.0 บุคคลที่มีเพศสัมพันธ์ด้วยครั้งแรก ส่วนใหญ่เป็นคนรัก ร้อยละ 92.6 สำหรับเหตุผลที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ส่วนใหญ่เกิดจากความรัก ร้อยละ 65.4 สำหรับการมีเพศสัมพันธ์ในระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา พบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งไม่มีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 54.9 และจำนวนคู่นอนในช่วงชีวิตที่ผ่านมาเฉลี่ยจำนวน 1.99 คน

2. พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ นักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง ส่วนใหญ่มีระดับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 89.0 และพบว่าร้อยละ 0.2 มีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์เท่ากับ 4.23 ($SD = 0.49$)

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์

3.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ได้แก่ การรับรู้ความสามารถแห่งตนในการป้องกันโรคเอดส์ ($r = .214$, $p\text{-value} < .001$) การรับรู้ความรุนแรงของโรคเอดส์ ($r = .092$, $p\text{-value} < .05$) สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1.3, 1.2

เพศหญิงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ ($r = .085$, $p\text{-value} < .05$) สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2.1

3.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ได้แก่ การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ($r = -.321$, $p\text{-value} < .001$) การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคเอดส์ ($r = -.121$, $p\text{-value} < .01$) รายได้ ($r = -.108$, $p\text{-value} < .05$) สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2.6, 1.4 และ 2.3 ส่วนอายุ ($r = -.285$, $p\text{-value} < .001$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์แต่ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2.2

3.3 ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคเอดส์ ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ทศนคติต่อโรคเอดส์ การเข้าถึงสื่อ

4. ปัจจัยที่ร่วมทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ได้แก่ การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน อายุ การรับรู้ความสามารถแห่งตนในการป้องกันโรคเอดส์ และการรับรู้ความรุนแรงของโรคเอดส์ สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ได้ร้อยละ 20.7 ($R^2 = .207, p < .01$) ดังสมการต่อไปนี

$$\begin{aligned} \text{พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์} = & 81.910 - .311 (\text{การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน}) - 1.674 \\ & (\text{อายุ}) + .150 (\text{การรับรู้ความสามารถแห่งตนใน}) \\ & \text{การป้องกันโรคเอดส์}) + .108 (\text{การรับรู้ความรุนแรง}) \\ & \text{ของโรคเอดส์}) \end{aligned}$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลด้านเพศสัมพันธ์

การศึกษานี้พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 85.4 ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 14.6 และในจำนวนที่มีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ส่วนใหญ่อายุ 15 - 16 ปี ร้อยละ 70.9 โดยเฉลี่ยอายุที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเท่ากับ 15.63 ปี ($SD = 1.12$) ซึ่งน้อยกว่า เมื่อเทียบกับการศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางเพศของเด็กวัยรุ่นมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติพบว่าคนไทยเริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุเฉลี่ย 16.5 ปี (วิญญู ขยันงาน, 2550) การศึกษาของธนรักษ์ ผลิพัฒน์ (2547) ที่ศึกษาในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 พบว่านักเรียนอาชีวศึกษาชายเคยมีประสบการณ์ทางเพศ ร้อยละ 32 และจากการศึกษาของคาราวดี นันทกว้าง (2550) ที่ศึกษาในนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2, ปีที่ 5 และนักเรียนอาชีวศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 ในจังหวัดลำพูนพบว่านักเรียนเคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว ร้อยละ 16.6 อายุเฉลี่ยที่มีเพศสัมพันธ์เท่ากับ 15.7 ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจังหวัดระยองเป็นแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งอุตสาหกรรมมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว มีการรับเอาวัฒนธรรมทางตะวันตกเข้ามา เยาวชนชายและหญิงต่างมองว่าการมีประสบการณ์ทางเพศเป็นเรื่องธรรมดา (วารุณี ฟองแก้ว และคณะ, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ทางเพศสัมพันธ์ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคเอดส์ได้

2. พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ การศึกษานี้พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่ (ร้อยละ 89.0) มีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ชินรส วงศ์แก้วมณี (2549) ที่พบว่านักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดราชบุรี มีพฤติกรรม การป้องกันโรคเอดส์อยู่ในระดับมาก และการศึกษาของธนศิลป์ สุขเสริม (2544) ที่ศึกษาใน

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอดส์อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 77.9 ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีการปฏิบัติในการหลีกเลี่ยงปัจจัยที่ทำให้มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ เมื่อพิจารณารายข้อในด้านการดำเนินชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การไม่ใช้ยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้น การไม่เจาะอวัยวะตามแฟชั่น การไม่สักอวัยวะตามสมัยนิยม เป็นต้น ในด้านการมีเพศสัมพันธ์มีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์อยู่ในระดับมากได้แก่การไม่มีเพศสัมพันธ์กับคนแปลกหน้า การไม่มีเพศสัมพันธ์กับผู้ขายบริการ การไม่เปลี่ยนคู่นอนบ่อย ๆ ส่วนพฤติกรรมไม่ยอมรับคำชวนเมื่อเพื่อนต่างเพศหรือคนรักชวนไปเที่ยวตามลำพัง และไม่สัมผัสร่างกายหรือถูกเนื้อต้องตัวคนรักหรือเพื่อนต่างเพศอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความไว้วางใจคนใกล้ชิดตัวเช่นเพื่อนและคนรักไม่จำเป็นต้องมีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ ซึ่งอาจนำมาสู่การมีเพศสัมพันธ์โดยขาดการป้องกันได้ แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวม พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์จากการวิเคราะห์ข้อมูลอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

3.1 การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคเอดส์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ นั่นคือ นักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยองที่มีการรับรู้ความรุนแรงของโรคเอดส์สูง มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ดี จากการศึกษา นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคเอดส์สูงในข้อ การป่วยเป็นโรคเอดส์ทำให้หมดอนาคต ทำให้รู้สึกอับอายและทำให้ทุกข์ทรมานมากเมื่อเทียบกับโรคอื่น ซึ่งเมื่อเป็นโรคนี้อแล้วก่อให้เกิดผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมจะถูกสังคมรังเกียจ ไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ตลอดจนถูกจำกัดไม่ให้สามารถดำเนินชีวิตและหาเลี้ยงชีพ (เมธิ จันท์จารุภรณ์ และคณะ, 2543) ส่งผลให้มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์สอดคล้องกับการศึกษาของ วรางคณา มัลลียงศ์ (2549) พบว่านักเรียนที่มีการรับรู้ความรุนแรงของการติดเชื้อเอดส์สูงจะมีพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไปในทางที่มากขึ้น การศึกษาของสุนทร ใจกล้า (2548) พบว่าการรับรู้ความรุนแรงของโรคเอดส์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์เช่นกัน

3.2 การรับรู้ความสามารถแห่งตนในการป้องกันโรคเอดส์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ นั่นคือนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยองที่มีการรับรู้ความสามารถแห่งตนในการป้องกันโรคเอดส์สูง มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ที่ดี การรับรู้ความสามารถแห่งตนเป็นความเชื่อในความสามารถของตนในการปฏิบัติ ส่งผลให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมได้ (Schwarzer & Fuch, 1988 อ้างถึงใน อภาพร เผ่าวัฒนา, 2552)

จากการศึกษานักเรียนอาชีวศึกษามีความการรับรู้ความสามารถแห่งตนในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่ามีความมั่นใจในการปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชวนให้ทดลองยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้นและ จะไม่เปลี่ยนคู่นอนบ่อย ๆ ซึ่งเป็นการรับรู้ในความสามารถแห่งตนในการป้องกันโรคเอดส์ทั้งด้าน การดำเนินชีวิตประจำวันและการมีเพศสัมพันธ์ ส่งผลให้มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ สอดคล้องกับการศึกษาของชญาดา โพธารส (2548) ที่พบว่าความคาดหวังความสามารถของตนเอง ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ เช่นเดียวกับการศึกษาของวรางคณา มาลัยวงศ์ (2549) พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองมี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ สำหรับการศึกษาต่างประเทศของ Ford et al. (2000) พบว่าการรับรู้ความสามารถแห่งตนมีความสัมพันธ์กับการใช้ถุงยางอนามัยในการป้องกันการ ติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ การศึกษาของ Seth et al. (2006) พบว่าการรับรู้ ความสามารถแห่งตนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจที่จะลดพฤติกรรมเสี่ยง เช่นเดียวกับการ ศึกษาของ Zah-Place and Stern (2004) พบว่าการรับรู้ความสามารถมีความสัมพันธ์กับการ ทำนายความตั้งใจในการใช้ถุงยางอนามัย

3.3 การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคเอดส์ มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรม การป้องกันโรคเอดส์ นั่นคือนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยองที่มีการรับรู้อุปสรรคในการ ป้องกันโรคเอดส์ต่ำมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ที่ดี ทั้งนี้เนื่องจากการรับรู้ อุปสรรคเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่า ถ้ามีสิ่งกีดขวางและความยุ่งยากใจ จะส่งผลไม่ให้เกิด พฤติกรรมหรือมีพฤติกรรมลดลง (Rosenstock, 1974) การรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมป้องกันโรค เป็นการรับรู้ด้านลบ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคขัดขวางการมีพฤติกรรมทางสุขภาพที่เหมาะสม จาก การศึกษานักเรียนอาชีวศึกษามีการรับรู้อุปสรรคสูงในข้อการใช้ถุงยางอนามัยให้ความรู้สึก ไม่เหมือนธรรมชาติ แสดงถึงความไม่พอใจซึ่งกันและกัน และการซื้อถุงยางอนามัยเป็นสิ่งที่น่าอาย ซึ่งเป็นพฤติกรรมในด้านการมีเพศสัมพันธ์ แต่ในภาพรวมมีการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรค เอดส์ต่ำ ดังนั้นถ้านักเรียนอาชีวศึกษามีการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคเอดส์ต่ำแนวโน้มที่จะ มีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของหริศร์ ทวีพัฒนา (2552) ที่พบว่า การรับรู้อุปสรรคของนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ ทางลบกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ เอชไอวี การศึกษาของมัลลิกา ตั้งคำวานิช และคณะ (2544) ที่พบว่าการรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคเอดส์มีความสัมพันธ์กับ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ของวัยรุ่นระดับอุดมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก สอดคล้องกับการศึกษาของนภัสวรรณ วัฒนธรรณชัย (2548) ที่พบว่าการรับรู้อุปสรรคของการมี

เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยในนักเรียนอาชีวศึกษาจังหวัดนครปฐม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย และการศึกษาของ Zolaiha (2005) ที่พบว่า การรับรู้อุปสรรคในเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาของเมืองจาร์กาต้าประเทศอินโดนีเซียมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์เช่นกัน

3.4 เพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง โดยเพศหญิงมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์มากกว่าเพศชาย ทั้งนี้เนื่องจากค่านิยมทางเพศของสังคมไทยยกย่องให้เพศชายสามารถแสดงออกซึ่งความต้องการทางเพศได้มากกว่าเพศหญิงโดยสังคมไม่ตำหนิ (รจนา ญาณปริชาชาญ, 2550) อีกทั้งเพศหญิงมีความละเอียดอ่อน มีวิธีการดำเนินชีวิตอย่างระมัดระวัง มีความใส่ใจในการดูแลสุขภาพดีกว่า และจากการศึกษาของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (อุบลรัตน์ ธนรุจิวงศ์, 2547) ในเยาวชนอายุ 15 - 19 ปี พบว่าวัยรุ่นชายมีประสบการณ์ทางเพศมากกว่าวัยรุ่นหญิงและจากการศึกษาของ ธนรักษ์ ผลพัฒน์ (2547) ที่ศึกษาในนักเรียนอาชีวศึกษาพบว่าเพศชายเคยมีประสบการณ์การร่วมเพศมาก่อนหน้านักเรียนอาชีวศึกษาเพศหญิง แสดงให้เห็นว่านักเรียนอาชีวศึกษาชายมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมากกว่านักเรียนอาชีวศึกษาหญิง นักเรียนอาชีวศึกษาหญิงมีพฤติกรรมการป้องกันโรคดีกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชีโนรส วงศ์แก้วมณี (2549) ที่พบว่านักเรียนอาชีวศึกษาหญิงเพศหญิงมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ดีกว่าเพศชาย และการศึกษาของ ชาญณรงค์ อรรถบุตร (2549) พบว่าเพศหญิงมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์มากกว่าเพศชาย

3.5 อายุ มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ หมายถึง นักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยองที่มีอายุน้อยกว่าพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์กลับน้อยกว่า ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.1) อาศัยอยู่กับพ่อและหรือแม่ ซึ่งจะทำหน้าที่ในการดูแลเอาใจใส่ อบรมให้มีพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม และพบว่านักเรียนที่อาศัยอยู่หอพักหรือเช่าบ้านเคยมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนที่พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ (นลัทพรณ ศิลป์วิจารณ์, สุนันท์ มั่นมานะเสรี และวรรณ สุวรรณเกิด, 2551) อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอายุไม่แตกต่างกันมากอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนกลาง อายุใกล้เคียงกัน และอยู่ในวัยที่ให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก เพื่อนจะเข้ามามีอิทธิพลอาจทำให้เกิดค่านิยมเรื่องเพศในทางที่ผิด จึงทำให้พฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ไม่สัมพันธ์กับอายุที่เพิ่มขึ้นดังเช่นในการศึกษาของ เนติยา แจ่มทิม (2550) ที่ศึกษาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่าอายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี และจากการศึกษาของ สุณี อุสาหพานิช (2540) พบว่าอายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์

3.6 รายได้ มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง หมายถึง นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีรายได้น้อยมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ดีกว่านักเรียนอาชีวศึกษาที่มีรายได้มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีรายได้น้อยต้องใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นก่อน ทำให้มีโอกาสดูแลตัวเองที่เสี่ยงต่อการพบเจอสิ่งที่ยั่วเย้าต่าง ๆ และนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์น้อย (วรวิทย์ วิชาตะวงษ์, 2543) จึงทำให้มีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์มากกว่าผู้ที่มีรายได้มาก สอดคล้องกับการศึกษาของ อรุยา จันทรวิจ (2544) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่าค่าใช้จ่ายที่ได้รับสูงมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมากกว่าผู้ที่ได้รับค่าใช้จ่ายน้อยและจากการศึกษาของโสภิตา กริพัฒน์ (2546) พบว่ารายได้มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปฏิบัติตนด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

3.7 การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ นั่นคือนักเรียนอาชีวศึกษาที่คบเพื่อนที่ชักชวนให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงมีความคิดตัดสินใจในการเลือกทำพฤติกรรมและต้องการให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม เนื่องจากธรรมชาติของวัยรุ่นจะมีความผูกพันและต้องการการยอมรับจากกลุ่ม การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับวัยรุ่นเพราะการไม่เป็นที่ยอมรับจะทำให้วัยรุ่นรู้สึกสูญเสียความเป็นเพื่อน ถูกโดดเดี่ยวและสูญเสียความเป็นตัวตนในที่สุด (Gordon, 1986 อ้างถึงใน พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2553) เพื่อนจะมีอิทธิพลมากต่อการเสริมสร้างค่านิยม ความคิดและพฤติกรรม (Santrock, 2001 อ้างถึงใน วรณิพองแก้ว และคณะ, 2549) ด้วยเหตุนี้เพื่อนจึงเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมากกว่ากลุ่มอื่น จากการศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษามีการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนสูงในข้อดีมีสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และการไปเที่ยวสถานเริงรมย์ตามคำชักชวนของเพื่อน ซึ่งเพื่อนจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญ ที่จะเป็นผู้ชักนำให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับทุกเรื่อง ดังนั้นเพื่อนจะมีอิทธิพลในการป้องกันโรคเอดส์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชินโรส แก้วมณี (2549) ที่ศึกษาการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดราชบุรี พบว่าการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์มากที่สุด การศึกษาของ กรรณิการ์ มังกรโรทัย (2548) พบว่านักเรียนที่มีเพื่อนสนิทหรือเพื่อนในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ดีกว่านักเรียนที่ไม่มีเพื่อนสนิทหรือเพื่อนในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และจากการศึกษาของ ชีรประภา ทองวิเศษ (2544) พบว่าเพื่อนสนิทที่คบมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์เช่นเดียวกัน ซึ่งเพื่อนจะเป็นทั้งผู้สนับสนุนให้มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์

4. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์

4.1 การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคเอดส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง การรับรู้โอกาสเสี่ยงเป็นความเชื่อของ

บุคคลต่อโอกาสเสี่ยงในการเป็นโรค (Rosenstock, 1974) จากการศึกษาในครั้งนี้นักเรียนส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 73.7 มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทำให้การรับรู้โอกาสเสี่ยงเป็นไปในทำนองเดียวกัน ซึ่งทำให้ไม่มีความหลากหลายพอที่จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติได้ เมื่อพิจารณาตามรายข้อพบว่าพฤติกรรมในด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเจาะหูหรือเจาะอวัยวะอื่น การสักผิวหนัง การใช้ใบมีดโกน กรรไกรตัดเล็บร่วมกับผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจไม่มากพอที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมัลลิกา ตั้งคำวานิช และคณะ (2544) พบว่าการรับรู้โอกาสเสี่ยงไม่มีความสัมพันธ์ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ ในทำนองเดียวกันการศึกษาของ หริสร ทวีพัฒนา (2552) และของชญาดา โพธารส (2548) พบว่าการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคเอดส์ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ทางเพศสัมพันธ์

4.2 ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง ทั้งนี้เนื่องจากความรู้ที่ได้รับโดยส่วนมากมาจากตำราและการศึกษาทำให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ในกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนที่อยู่ในระบบการศึกษาแบบเดียวกันไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์สะท้อนให้เห็นว่าความรู้โรคเอดส์ไม่ได้ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงต้องอาศัยความเชื่อที่จะมีอิทธิพลในการแก้ไขปัญหาดูสุขภาพ Las and Gir (2006) จึงจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ฐาติมา เพชรนุ้ย (2537) พบว่าความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ ในทำนองเดียวกันการศึกษาของ วานทิพย์ รัศมี (2546); บรรจบ แจ่มจำ (2548) พบว่าความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ไม่มีผลความสัมพันธ์พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์และจากการศึกษาในต่างประเทศของ Lee, Yin, and Kuo (2000) ที่ศึกษาในนักศึกษาไทเป พบว่าความรู้โรคเอดส์ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์

4.3 ทักษะคิดต่อโรคเอดส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง ทักษะคิดเป็นความรู้สึกรู้สึกของบุคคลที่มีต่อโรคเอดส์และบุคคลที่ป่วยเป็นโรคเอดส์ เพื่อที่จะประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าดีหรือไม่ เป็นอันตรายหรือเป็นประโยชน์โดยทักษะคิดจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมในการกระทำ ถ้ามีทัศนคติต่อโรคเอดส์ไปในทางบวกก็มีความพร้อมหรือแนวโน้มที่จะปฏิบัติในการป้องกันโรค (Webber, 1992) จากการศึกษาในครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อโรคเอดส์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการใส่ถุงยางอนามัยว่าเป็นเรื่องที่ยุ่งยากในระดับสูง และบุคคลที่ป่วยเป็นโรคเอดส์สามารถมีอายุยืนยาวได้ถ้าดูแลสุขภาพตนเองดีในระดับสูงเช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า

กลุ่มตัวอย่างคิดว่าโรคเอดส์เป็นเรื่องไกลตัว การมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์โดยเฉพาะการใส่ถุงยางอนามัยเป็นสิ่งยุ่งยากทำให้ไม่เกิดความตระหนักในการป้องกันโรคเอดส์ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวงศ์วิทย์ อัครวโรทัย (2542) พบว่าเจตคติไม่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันโรคเอดส์และการศึกษาของเทพชัย มาพิทักษ์ (2547) พบว่าเจตคติต่อโรคเอดส์ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอดส์

4.4 การเข้าถึงสื่อ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง จากการศึกษาครั้งนี้พบว่านักเรียนที่มีการเข้าถึงสื่อหลายช่องทางมีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ในระดับน้อย แต่ในทางตรงข้ามนักเรียนที่เข้าถึงสื่อน้อยช่องทางกว่ามีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแหล่งของข้อมูลที่ทำให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของแต่ละแหล่งไม่มีความเฉพาะเกี่ยวกับโรคเอดส์ จึงทำให้การเข้าถึงสื่อไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ และอีกประการหนึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเข้าถึงสื่อเรื่องโรคเอดส์จากช่องทางโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคืออินเทอร์เน็ต อาจเนื่องมาจากปัจจุบันโทรทัศน์ได้เข้าถึงทุกครัวเรือนและช่องทางอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางที่วัยรุ่นนิยมใช้ แต่จากผลการสำรวจพบว่าวัยรุ่นใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตสูงสุดในด้านการติดตามข่าวสารบันเทิง (ปวเรศ เลขะวรรณ, 2551) ความสนใจในการเปิดรับเรื่องโรคเอดส์ยังคงมีน้อย ทำให้การเข้าถึงสื่อไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนุศิลป์ ส่งเสริม (2544) พบว่าการได้รับข้อมูลข่าวสารและแหล่งข้อมูลข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ การศึกษาของ เกตุมาลา บรรจงพานิชย์ (2544) พบว่าการได้รับข้อมูลข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์และจากการศึกษาของ สุภาภรณ์ เฟื่องชะตา (2546) และวราพร กระหมุดความ (2545) พบว่าการได้รับข่าวสารการใช้ถุงยางอนามัยไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้ถุงยางอนามัย

5. ปัจจัยที่ทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ร่วมกันทำนายพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ได้แก่ การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน ซึ่งเพื่อนมีอิทธิพลต่อค่านิยม ความคิดและการแสดงออกของพฤติกรรมเป็นตัวแปรแรกที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาในสมการ ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นตัวที่สองคือ อายุเป็นปัจจัยด้านลักษณะประชากร ซึ่งเป็นปัจจัยร่วม ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นตัวที่สามคือการรับรู้ความสามารถแห่งตนในการป้องกันโรคเอดส์ ถ้านักเรียนมีความเชื่อมั่นในการป้องกันโรคเอดส์ก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ และตัวแปรสุดท้ายที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาคือการรับรู้ความรุนแรงของโรคเอดส์ ซึ่งเป็นการรับรู้ของบุคคลว่าโรคมีความรุนแรงก่อให้เกิดผลกระทบอย่างไร ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพว่าบุคคล ต้องมีการรับรู้ภาวะคุกคามของโรค มีปัจจัย

ร่วมที่มีอิทธิพลต่อการป้องกันโรคและ มีความคาดหวังในการกระทำและคาดหวังในสมรรถนะของตนเองจะทำให้เกิดพฤติกรรมป้องกันสุขภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาพบว่าการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน การรับรู้ความสามารถแห่งตนในการป้องกันโรคเอดส์และการรับรู้ความรุนแรงของโรคเอดส์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ด้านปฏิบัติการอาจารย์และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับโรคเอดส์ เน้นความรุนแรงของโรค ยกตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนมีการรับรู้ถึงความรุนแรงของโรคเอดส์และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเน้นให้นักเรียนมีความมั่นใจในการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคเอดส์ มีการใช้กลุ่มเพื่อนโดยมีการสร้างแกนนำกลุ่ม ในการชักชวนเพื่อนให้ใช้ถุงยางอนามัย เพื่อให้มีพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ พร้อมทั้งเสริมทักษะในการปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชักชวนไปในทางที่ไม่เหมาะสม และควรจัดกิจกรรมเช่นการเข้าค่ายเครือข่ายสัมพันธ์ ค่ายเยาวชนเพื่อให้กลุ่มวัยรุ่นมีการพบปะสังสรรค์หรือสร้างสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนอื่น ๆ ที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างบรรยากาศทำให้นักเรียนรู้สึกว่าตนสามารถเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อนได้โดยไม่ต้องมีพฤติกรรมเสี่ยง และควรส่งเสริมให้นักเรียนค้นหาข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์จากการใช้อินเทอร์เน็ต

2. ด้านนโยบายขององค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาลและเอกชนควรมีการรณรงค์ให้ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายและมีความต่อเนื่อง เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ถูกต้องในการป้องกันโรคเอดส์เช่น การสร้างแกนนำในนักเรียนในการรณรงค์ให้ใช้ถุงยางอนามัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิจัยเชิงทดลองเพื่อพัฒนาโปรแกรมการป้องกันโรคเอดส์ในนักเรียนอาชีวศึกษา โดยการสร้างเสริมการรับรู้ความรุนแรงของโรคเอดส์ ความเชื่อมั่นในการป้องกันโรคเอดส์ ลดการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคเอดส์ โดยเน้นการจัดกิจกรรมร่วมกับเพื่อน

2. ศึกษาพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่นที่อยู่นอกระบบการศึกษา เนื่องจากการมีวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน อาจมีปัจจัยที่มีความแตกต่างกัน

3. ศึกษาในเชิงคุณภาพหรือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในนักเรียนอาชีวศึกษาด้านความคิดเห็นและมุมมองของวัยรุ่นที่มีต่อการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งในด้านการป้องกันและลดการติดเชื้อโรคเอดส์